

Iskate, vendar vam  
vselej je na voljo.  
Izšel dnevno, razen  
v nedeljo in praznikih.

Uredništvo in upravljalni  
prostor:  
2827 S. Lawrence Ave.  
Office of Publication:  
2827 South Lawrence Ave.  
Telephone, Rockwell 4994

LETO—YEAR XXI. Cena lista je \$2.00. Chicago, Ill., ponedeljek, 27. februarja (Feb. 27), 1928. Subscription \$4.00 Yearly. STEV.—NUMBER 48

### Senatorji videli bedo rudarjev

Preiskovalni odsek na obisku v mrzlih barakah, v katerih so stlačene družine rudarjev, ki so bile zmetane sredi zime pod mlo nebo. Baroni premoga se rogajo senatorjem. Važno priznanje premogovne in železarske policije.

### Senatni pododsek na stavkovnem polju

Pittsburgh, Pa., 25. febr. — Senatni preiskovalni odsek, ki je obiskal pittsburghski distrikt, da se na licu mesta prepriča o razmerah, ki vladajo med stavkajočimi rudarji, je včeraj imel na dani jasno sliko trpljenja rudarjev.

Stirje senatorji, vozeči se v limozini in imajo s seboj Philpa Murrayja, podpredsednika rudarske unije, kot kadičpota, so intervjuvali stavkajoče rudarje v barakah, ki za silo zbite sredi zime čepo na slemenih in v vzožjih s snegom odetih hribov in ob grobih potih v bližini starih premogarskih naselbin.

Murray je poakrbel, da so se senatorji seznanili s tipičnimi slučajmi trpljenja stavkarjev in brutalnosti privatne ter takozvane premogovne in železarske policije. Stopili so v barake, v kateri je čepel zavrt v cunjeh upognjen moč in kašljal. V drugem kotu barake so čepeli trije otroci. V baraki je bilo tako mrzlo, da so senatorji obdržali vrhnje suknje na sebi in jih nategnili okrog vratu.

Mož je dejal, da se piše John Zabrowaki. Delal je sedem let pri Consumers' Mining kompaniji. V zadnjem decembru je bil s svojo družino vreden iz kompanijske hiše. Bilo je šest članov družine: on, žena, trije otroci in njegova 70 let stara mati. Ko je bila družina vrenjena na mraz, je žena dobila pljučnico in v petih dneh je bila mrtva.

Senator Gooding ga je vprašal, s čim se živi. Dejal je, da mu unija daje \$2.80 tedensko in rudarski pomočni odbor jim od časa do časa pripelje kaj sveže zelenjave.

Odsek si je ogledal tudi kompanijske hiše, iz katerih so bili rudarji pometani na cesto in v katerih so danes nastanjeni zamorski stavkajoči. Zamorci so stlačeni v teh bajtah kakor živali v hlevu; grozna nesnaga in smrad po "munajnu". Senatorji so si morali tiskati nosove.

Tekom dneva je odsek spoznal tudi arogančne uradnikov premogovnih družb. Posetili je premogovnik v Moon Runu, ki je lastnina močnejše Pittsburgh Coal kompanije. Senator Wheeler je izpraševal R. C. Malackeyja, jamskega delovodjo.

— Ali je res, da ste pretrgali pogodbo z unijo? — ga je vprašal.

— Zdi se mi, da je bilo tako, — je bil odgovor.

— Zakaj ste pretrgali pogodbo?

— Ne vem.

— Pogodba je bila pretrgana, predno je potekla?

— Da, šest ali sedem mesecev prej.

Nato je Wheeler izpraševal H. M. Whiteja, poslovođa jame:

— Ali je vaša družba kupovala premog iz West Virginije v času, ko so vaši rovi počivali?

— Ne vem, je odgovoril.

— Vi imate "open shop." Koliko mož imate upošlenih tukaj?

— Okrog 400. Skoro polovica je zamorcev.

— Od kod so prišli?

— Poslala jih je delodobavna agencija.

— Zakaj ste prej zaprli jame?

— Zato, ker niso nosile dobička.

— Koliko imate zdaj obratnih strokov?

— Tega ne povem.

— Zakaj ne, ali ne morete, ali ne smete?

— Lahko bi povedal, pa nočem.

Pittsburgh, Pa. — Senatni pododsek za komercialne zadeve je prišel minoli teden v tujakajne mesto, v katerem bo imel glavni stan, iz katerega bo delal izlete na stavkovno polje, da dožene fakto o sedanji rudarski stavki. Preden se je odsek podal na stavkovno polje, so prišli predsedniki premogovniških družb, da izvrše formalni obisk. Ko se je pododsek podal na stavkovno polje, ga je spremljal Philip Murray, podpredsednik rudarske organizacije UMWA. J. D. A. Morrow, predsednik Pittsburgh Coal kompanije, in Horace W. Baker, predsednik Pittsburgh Coal kompanije, sta dejala pododseku, preden je odstopoval na stavkovno polje, da ne bo dovoljeno nobenemu rudarskemu voditelju ali organiziranemu rudarju spremiti pododsek v rudarske selišča. Senator Gooding je njuno grožnjo takoj odbil in dejal, da se ne sme izvesti natančne preiskave brez organiziranih rudarjev ali njih voditeljev. Nato sta se Morrow in Baker sporazumela, da bo zdaj veliko bolj pametno, ako umakneta začasno svoj ukaz, da ne sme stopiti noben organiziran rudar na kompanijsko posest.

V pododseku, ki preiskuje stavkovne razmere, so senatorji: Gooding, republikanec iz države Idaho, Warner, demokrat iz Montane, Wheeler, demokrat iz Montane, Pine, republikanec iz Oklahome, in Metcalf, republikanec iz države Rhode Island. Razen Metcalfa so vsi tukaj. Ta je bil zaradi bolezn primoran ostati v Washingtonu. Kadar bodo zbrani vsi fakti, bo predloženo poročilo na podlagi teh faktov celomu odseku za komercialne zadeve. Zaslišani bodo javno rudarji in premogovniški podjetniki.

Senatorji so se hoteli najprvo prepričati, ako je resnična obtožba, ki jo je napravil republikanec Casey, da otroci in žene rudarjev stradajo.

Preiskane bodo tudi vse druge obtožbe.

1. Da so premogovniški podjetniki nastavili 2,500 pobojnikov, da čuvajo svojo posest na pram rudarjem in da mnogi teh pobojnikov, katerim je dana policijska oblast, vladajo in ukazujejo na stavkovnem polju.

2. Da podjetniki dovolijo po svoji policiji dovažati opojne pištolje in narkotične strupe v rudarska sela, da tako zadovoljijo želje stavkajočev.

Preiskava obeta biti zanimiva in prinese zanimive stvari na dan.

### Gazofinski davek v Illinoisu ovržen

Springfield, Ill. — Vrhovno državno sodišče je v petek razveljavilo davek na gorolin kot neustaven. Davek — dva centa od galone — ki je bil naložen v zadnjem avgustu in je prinesel državi na milijone dolarjev za gradnjo novih avtomobilskih cest, je bil alno pobijan po motoristih. Takoj drugi dan, v soboto, je bila cena goroline znižana za dva centa.

### Vodne sile na rezervaciji se oddajo v najem

Tajnik društva za obrambo pravic Indijancev, nasprotuje, da se ta vodna sila odda privatnim interesom v najem.

Washington, D. C. — Senat je pristal, da se vodna sila na rezervaciji rodu Flathead Indijancev odda v najem onemu, ki zanjo največ ponudi, ko je sprejel konferenčno poročilo departmanta za notranje zadeve.

Senator R. M. La Follette je nastopil proti sprejemu poročila. Naglašal je, da močnejše komisija odda v najem vodno silo Montana Power kompaniji, na podlagi pogodbe, ki na bo pravična za Indijance. Senator Wheeler, ki je zagovarjal sprejem poročila, je menil, da je konkurenčna družba Montana Power kompanije ponudila \$1.12 za konjsko silo, da se razvije 100,000 konjskih sil. Montana Power kompanija je ponudila samo dolar za konjsko silo.

Wheeler je izjavil, da bi s vseljem glasoval, da vlada zgradi in obratuje hidro-električno centralo, toda izgleda ni, da bi vlada podvzela kaj takega. Indijanci pa potrebujejo pomoči.

John Collier, tajnik Društva za pravice Indijancev, je ugovarjal načrtu, češ, da je sila vredna \$200,000 več, kot bo Montana Power kompanija končno plačala zanjo.

### Grabeži na vodno silo pri Great Falls

Grabeži na vodno silo pri Great Falls. Grabeži na vodno silo pri Great Falls. Grabeži na vodno silo pri Great Falls.

### Grabeži na vodno silo pri Great Falls

Grabeži na vodno silo pri Great Falls. Grabeži na vodno silo pri Great Falls. Grabeži na vodno silo pri Great Falls.

### Grabeži na vodno silo pri Great Falls

Grabeži na vodno silo pri Great Falls. Grabeži na vodno silo pri Great Falls. Grabeži na vodno silo pri Great Falls.

### Grabeži na vodno silo pri Great Falls

Grabeži na vodno silo pri Great Falls. Grabeži na vodno silo pri Great Falls. Grabeži na vodno silo pri Great Falls.

### Grabeži na vodno silo pri Great Falls

Grabeži na vodno silo pri Great Falls. Grabeži na vodno silo pri Great Falls. Grabeži na vodno silo pri Great Falls.

### Grabeži na vodno silo pri Great Falls

Grabeži na vodno silo pri Great Falls. Grabeži na vodno silo pri Great Falls. Grabeži na vodno silo pri Great Falls.

### Grabeži na vodno silo pri Great Falls

Grabeži na vodno silo pri Great Falls. Grabeži na vodno silo pri Great Falls. Grabeži na vodno silo pri Great Falls.

### PRIDRŽE RUDARJEV V COLORADO NEPOVOLJIVE

Rudarji ne prepuščajo, zakaj ne jo stopnja plačila, da se ne kaj tedaj napreduje.

Denver, Colo. — Industrijska komisija ne bo izrekla svojega izpisa do meseca marca, da bi se stavka rudarjev v Colorado odda. Izrek industrijske komisije se pričakuje šele okoli srede meseca marca. Predložili so rudarji en dolar na dva dni mesec in komisija je odredila, da se izvajajo rudniške postavke, med katere spada tudi zakon o zaupniku pri tehnični. Vsa to pa ni bilo prioblašeno čisto dan 26. februarja, ko so rudarji odglasovali, da grede delat, ampak še veliko tednov prej.

Rudarji sda vlad tega vprašujejo, zakaj se jim ni vprašanje, ali grede delat ali ne, postavilo takoj, ko je industrijska komisija izjavila, da bo strogo passala na to, da ne živdejo rudniški zakoni, in ko se kompanije prisilne, med njimi tudi Rockefellerjeve, da se pri volji povlaščijo merdo na en dolar na dan. Ako bi se to zgodilo, bi štev v Walsenburgu ne bilo. Rudarji so danes v takem položaju, v kakršnem so bili bruden so za stavkali. Pridobitev je le dolar na dnevni zaslužek. Kompanije se pa bodo razvile po rudniških postavah in tist, ako se bodo rudarji omejevali, da bodo prišlihi kompanije ravnati se po rudniških postavah, ki so bile sprejete za zaščito rudarjev. Rudarji se morajo predvsem organizirati, ako hočejo, da se bodo spoštovale postavke, ki so bile sprejete v njihovom interesu.

Denverški dnevnik, dasiravno pod vplivom premogovniških podjetnikov, komentirajo cinično državno policijo, ker ne more navedsti nič drugega, da je bila opravljena streljati na rudarje v Colombinu in Walsenburgu. Dva policaja sta pridržana za sodnijsko obravnavo na obtožbo, da sta pod napačnimi pretvezami izvalila denar od lastnika biljardnice. Isti isti sta iz njega trideset dolarjev.

Predsednik Rockefellerjeve kompanije Colorado Fuel and Iron kompanije je seveda hvallil kompanijsko unijo, češ, da se delavci nauče v taki uniji razgovarjati o svojih pritožbah in zahtevah. Rudarji se smejejo takim trditvam, kajti preveč dobro jim je znano, kaj bi se onemu rudarju zgodilo, ki bi odprto kritiziral kompanijo na seji kompanijske unije. Moč kompanije je segala celo tako daleč, da je svojim delavcem ukazovala, kako naj glasujejo ob času državnih ali lokalnih volitev.

### Polnina v Mehiki

Skof Armora deportiran. — Prijetih tihotapci v orožjem.

Mexico City, 25. feb. — Skof Armora iz Tamaulipasa, ki se je pred več tedni utihotapil v Mehiko in vodil propagando proti vladi, je bil včeraj odpeljan nazaj na severno mejo v Laredo, kjer mora zapustiti Mehiko.

Zvezna policija je prejela četo možkih, ki so običajni kot delavci prevažali revolverje in na boje za krikalne vstake v Jalisco. V spopadu v Guadalajari sta bila dva vstaša ubita.

### Nemška poročila trinajstega dnevnika

Berlin, 25. febr. — Hildegarde Frau, žena peka v vasi Naustetten, je včeraj porodila trinajsti par dvojčkov. To je rekord, ki ga zgodovina ne pomni.

### Lindbergh poskušal nov motor brez goriva

Motor je elektromagnetičen in žene letalo 2000 ur, predno je izčrpan.

Detroit, Mich. — Charles A. Lindbergh, ki je nenaznanjen dospel sem zadnje dni, je izvršil na tujakajnem letališču več letalnih poskusov s letalom, katerega goni nov motor, ki ne potrebuje gorolina. Iznajditelj motorja je Lester J. Hendershot. Novi motor, ki obeta veliko revolucijo v gonilni sili aeroplanov in avtomobilov, je se tajnost. Znano je le toliko, da ga žene elektromagnetna sila, aplicirana po principu vrtenja zemlje okoli svoje osi. Motor naredi 1800 obratov v minuti in lahko teče s polno silo 2000 ur, predno je toliko izčrpan, da ga je treba ponovno naselektriti.

Lindbergh se je neki seli navdušeno izrazil o tem motorju.

### Muscolini v novem konfliktu z Avstrijo

Kritika razmer v Tirolu ga je raskala in morda odpokliče poslanika.

Rim, 25. februarja. — Silovit napad v avstrijski zbornici na italijanske politike na južnem Tirolskem je našel odmev gneva v Rimu. Danes poročajo rimski listi, da je Muscolini sklenil odpoklicati italijanskega poslanca s Dunaja.

Muscolini je zelo hud na avstrijskega premierja Seipala, ki je v svojem govoru na parlamentu izjavil, da je avstrijska vlada poslancov dejal, da južnotirolski Nemci, ki so sda pod Italijo, res trpe veliko ponižanje. Avstrijska zbornica je zahtevala, da Avstrija apelira na Ligo narodov.

Muscolini namerava odgovoriti prihodnji teden, ko se anide fašistovska zbornica.

### Eksplodizija v arkan-sanskem premogovniku

Trinajst ubitih, ko se je ugal plin.

Jenny Lind, Ark. — V petek je bila eksplozija plina v premogovniku No. 3 Mama Coal kompanije. Trinajst mož je izgubilo življenje. Trupla so še poiskali in prinesli na dan. V jami je bilo 125 mož in ostali so se rešili.

### URADNIKI HVALIJO SODNIKA SIDDONSA

Pravijo, da je storil poučen čin, ko je obsodil olinaga magnata Sinclairja v zapor.

Washington, D. C. — Senatorji, kongresniki in drugi visoki uradniki hvalijo zveznega sodnika Frederika L. Siddonsa, ki je pretečen teden obsodil Sinclairja in njegovega tovariša v zapor radi žaljenja sodišča.

Z malimi izjemami so vsi višji uradniki, kateri so bili vprašani za njih mnenje o kaznih, izjavili, da je sodnik ravnal pravilno. Senator Brookhart iz Iowe je dejal, da je bil to najbolj emfatičen korak, da se kaznuje milijonarske zločince. Sinclair je mislil, da ga bodo njegovi milijoni izveliki iz kaše, kar se je že večkrat zgodilo, pa se je uzezal. Senator Walsh, ki je tako vtrajno vodil preiskavo o olini korupciji, zasluži priznanje ameriške javnosti za svoje delo.

### Nemška na krizišču

Quakertown, Pa. — Dva moška in ena ženka so bili v petek ubiti na krizišču v bližini tega mesta, ko je brzovlak Reading železnice zadel v avtomobil, v katerem so se vozili.

### NA TISOČE DELAVCEV BREZ DELA V N. Y.

Položaj je slabši, kot je bil v letu 1921, lahko pa postane še obupnejši.

Albany, N. Y. — Delavski komisar James A. Hamilton, je sporočil guvernerju Al Smithu, da je brez dela izredno veliko število organiziranih in neorganiziranih delavcev. Tako slabega položaja še ni bilo od leta 1921 in položaj se lahko obrne še na slabše, kot je bil v omejenem letu.

Predsednik Newyorške delavske federacije, izjavlja, da je brezposelnost stalna prikazna med organiziranimi delavci in da tvorijo edino izjemo le klubčarski delavci, organizirani v organizaciji United Hatters. Edino polnina teh delavcev je boljši, kot je bil. John Sullivan, predsednik Newyorške delavske federacije, je v pisnem poročilu, ki ga je predložil Hamiltonu, izrekli da organizacija krojaških delavcev "Amalgamated Clothing Workers, ki šteje 45 tisoč članov, poroča, da je brez dela 15,000 članov, in da je bilo leto 1927 izredno slabo. V Rochesteru, kjer ima organizacija krojaških delavcev številno članstvo, je petdeset odstotkov krojaških delavcev brez dela.

Veliko je brez dela tudi stavbinških delavcev v raznih mestih. V Buffalu jih na dela 40 odstotkov, v Rochesteru 50, v Syracuseu in Albanyju 55 odstotkov. Hamilton poroča, da položaj v drugih rokodelstvih ni nič boljši. Čevljarji in tekstilni delavci, tiskarji, restavracijski in hotelski, železniški in krojaški delavci trpe valed pomankanja dela.

Guverner Smith je poslal kopije poročila šupanom, pri tem jim je pa priporočil, naj prično s javnimi deli. Ravnotako je Smith odredil, da naj se hiti s državnimi javnimi deli.

Hamilton ni napravil ocene o številu brezposlenih delavcev v državi, ampak je navedel le številke, ki jih je prejel od dobrodelnih organizacij. Izredno velika je pa brezposelnost med zamorskimi delavci v mestu New York. Urbanaka liga poroča, da se je v mesecu januarju priglasilo za vsakih sto izpraznjenih mest 1075 prosilcev, medtem ko se jih je lani za vsakih sto izpraznjenih mest priglasilo 865.

### KUKLUKSI SE NE SPREME-NE Z NOVIM IMENOM

Tako mnoge prevladuje v Washingtonu.

Washington, D. C. — "Klanovstvo je mrtvo — živeo klanovstvo!"

Tako tolmačijo washingtonski krogi edikt, ki ga je izdal Hiram W. Evans, imperalni "wizard", na klanovske organizacije, da sletejo maske in da se spremenijo ime organizacije.

Praktični učinek imperalnega ukaza bo ta, da vse stare metode nasilja ostanejo pod novim naslovom. Ostali bodo vsi trije redi v organizaciji, kakor so bili doslej.

Evans je dejal, da se je o spremembi imena v organizaciji razpravljalo že par let. Nasprotniki klanovstva pa trdijo, da so bili motivi precej drugačni kot jih omenjajo klanovski zmaji. Klanovstvo je prišlo na slab glas v mnogih državah. Nekatere so sprejele postavke, ki so prepovedovale klanovcem nositi krikne na obrazih, v drugih pa je bil sentiment ljudstva nasproten nasilju in korupciji, ki se je pokazala povsod, kjer so nastopili maskirani vitezi.

### Avtomobilski romanček pred sodiščem

Waukegan, Ill. — Frank Nemanich se je vozil v svojem avtu z Mary Welch iz Lake Foresta in zgodila se je nesreča, pri kateri je trpel le avto. V petek je Nemanich vložil tožbo proti dekletu zahtevajoč \$300 odškodnine za polnjen avto. Mary pa pravi, da si je Frank sam kriv, ker jo je objemal med vožnjo, namesto, da bi pazil na cesto.

### Velik požar

Anaa, Ill. — Velik požar, ki je nastal pretečen petek v trgovskem delu mesta, je uničil poslopje Narodne banke in poškodoval več drugih poslopij. Škoda, ki jo je naredil požar, se ceni na \$150,000.

### Črnočrkarji nadlegujejo Jugoslovane v Chicago

Črnočrkarke plamo je prejel bivši ravnatelj Hrvatskega doma v S. Chleagu.

Chicago, Ill. — John Krilich, stanujoč na 9620 Komercijalni aveniji, bivši ravnatelj Hrvatskega doma, izjavlja, da grozilna plama, ki mu jih pošilja črnočrkarji, je nekaj časa, povzroča veliko skrbri njegovi soprogi in njegovim otrokom. Zadnje čase ni dobil grozljivih pism. Krilich je pokazal grozilna pisma poročevalcu dnevnika "The Daily Calumet" in eno teh pism se čita:

"Dragi prijatelj John Krilich! To je drugo pismo, ki amo Ti ga pošljam, pa ne napravi s njim, kot si s prvim. Imamo enega ali več, ki pošljejo na vsak Tvoj korak. Mi mislimo resno. Nikar ne misli, da je to 'bluf'. Mi amo dobro razpostavljali ob Tvojem bungalovu in Tvojem drugem posestvu, ki je vredno več kot \$75,000, od katerih mi nekaj sahtevamo. Zato je toliko kot smotka, drugače bodeta plačala Ti in Tvoja družina s smrtjo. Mi vemo, da imaš tri otroke. Zaradi varnosti svojih otrok pošljam stike s nami, da tako obvarujemo svojega prijatelja teko obsojbe.

Vidimo Te pri vsakem koraku in Te lahko dobimo v svojo post vsakčasa. Kajti Ti siš v vrh Hrvatskega doma. Mi lahko pride-mo v Tvojo sobo in uničimo Tvoje življenje in življenja Tvoje družine. Ako ne moreš najti nikogar, ki bi nesej denar s Teboj, vsami denar s seboj. Čakov in zaslanjenih bankovcev ne računaj. Prinesi v sobo opol-dne in polni na vogal Pet in de-vedesete ceste in Warren ave-nue blizu železniške proge. Tam bo videl človeka s smotko. Stopi blizu tega človeka in mu reči: 'Lahko noš.' On ne bo odgovoril, ampak izroči mu sa-voječek. Vsota je \$10,000.

Tvoj—Postojanka šte. 40.

Črna roka v imenu velikega maršala."

### Liga zbira moči, da kaznuje O g r e k o

Italijanske strojnice so bile prodane.

Zeneva, 25. feb. — Ogrska vlada je včeraj na javni dražbi v St. Gothardu ob avstrijski meji prodala ostanke italijan. stroj-nice, katere je Italija poslala v petih vagonih na Ogrsko v zadnjem decembru. Liga narodov je odredila, da se strojnice ne smejo uničiti in prodati kot fele-zo, toda ogrska vlada je prezrla odredbo.

Voditelji Lige so valed tega razkačeni in grozijo s posledica-mi. Edino Anglija je hladna. Iz Pariza poročajo, da bo Briand skušal pridobiti večino članov sveta Lige narodov za discipli-narno postopanje napram Ogr-ski. Nekateri diplomatje odprto doše Italijo, da je uničenje teh strojnic njeno maslo.

### Avtomobilski romanček pred sodiščem

Waukegan, Ill. — Frank Nemanich se je vozil v svojem avtu z Mary Welch iz Lake Foresta in zgodila se je nesreča, pri kateri je trpel le avto. V petek je Nemanich vložil tožbo proti dekletu zahtevajoč \$300 odškodnine za polnjen avto. Mary pa pravi, da si je Frank sam kriv, ker jo je objemal med vožnjo, namesto, da bi pazil na cesto.

### Velik požar

Anaa, Ill. — Velik požar, ki je nastal pretečen petek v trgovskem delu mesta, je uničil poslopje Narodne banke in poškodoval več drugih poslopij. Škoda, ki jo je naredil požar, se ceni na \$150,000.

2

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$8.00 za pol leta; Chicago in Cileo \$7.50 na leto, \$9.75 za pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v objavi: 1. pr. (Jan. 31-1928) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevem postala naročnina. Poslovite se praviloma, da se vam ne ustavi list.

"GREŠNI KOZEL".

Največja zmaga za vsak razred ali posameznika je ta, ako prizna svoje lastne napake. Kajti kdor premaga samega sebe, mu je lahko premagati druge. Kadar bo delavski razred pričel spoznavati svoje napake, tedaj bo pričel zmagovati, ker se ne bo dal voditi od ljudi a la Lewis ali drugih klikarjev.

Za rudarje je važno, da zdaj, ko traja stavka, vzdrže v stavki, za one, ki nismo na stavki pa, da jih podpiramo po svojih močeh, da vztrajajo v boju za ohranitev organizacije. Kadar bo stavka končana in pride čas, da se napravijo računi, tedaj se pa obračuni z Lewisem in kon-sorti.

"Grešni kozel" v sedanjih rudarskih stavki je seveda John L. Lewis. Vse kaže nanj, da je on kriv, da se je stavka rudarjev tako daleč zavlekla. O tem ni dvoma, da je John L. Lewis napravil veliko napak, ampak fakt je tudi ta, da se sam ni izvolil za predsednika rudarske organizacije in si sam ni določil plače, ki jo prejema. Ko so se vršile volitve v rudarski organizaciji ni samo "Prosveta", ampak še veliko drugih delavskih listov raznih jezikov pisalo, da Lewis nima sposobnosti, ki ga vsposobijo za voditelja velike delavske organizacije. Takrat je članstvo rudarske organizacije imelo priliko, da je izvolilo Brophyja, njegovega protikandidata predsednikom rudarske organizacije, kajti izvolitev predsednika rudarske organizacije se je izvršila potem splošnega glasovanja. Vsak član rudarske organizacije je imel volilni listek in je lahko glasoval za Brophyja ali pa za Lewisa. Veliko je bilo razočaranje po končanih volitvah, ko je bil priobčen izid volitev in je bil Lewis izvoljen z veliko večino glasov. Voditelji opozicije so takrat izrekli, da je Lewis kontroliral volilni aparat ali mašino in da je zaradi tega bila zanj igrača izvoliti sebe predsednikom organizacije. Dobro! Kako je pa to, da Brophy ni prodril v svojem lastnem distriktu, v katerem je bil predsednik in ni bil izvoljen distriktnim predsednikom? V svojem distriktu je tudi on kontroliral volilni aparat. Iz tega se da sklepati, da so rudarji podprli Lewisa in Brophyja pa pustili na cedilu.

Med stavkajočimi rudarji so se pojavili neodgovorni agitatorji, ki aklicujejo shode in pripovedujejo rudarjem, da je zdaj čas, da se Lewis odstavi. Na tem je toliko resnice, da je zdaj čas za nje, da agitirajo proti Lewisu, ni pa čas, da se Lewis odstavi. Ti agitatorji prav dobro vedo, da Lewisa zdaj nihče ni more odstaviti, ker ga branijo pravila rudarske organizacije U. M. W. A. Lewis bo padel šele pri prihodnjih volitvah, ako bo članstvo rudarske organizacije storilo svojo dolžnost in glasovalo proti njemu in za njegovega protikandidata.

Rudarji, ki so po dvajset in več let člani rudarske organizacije dobro vedo, da to ni prvič, da se je pojavil dirindaj proti grešnemu kozlu v organizaciji. Zadnjih dvajset let se je parkrat menjal predsednik rudarske organizacije in njegov naslednik je bil najbolj glasan proti svojemu predniku kot grešnemu kozlu. Tudi Lewis je mlatil po svojem predniku in bil vodja opozicije, da je bil strmoglavljen. "Grešni kozel" v rudarski organizaciji ni torej nič novega. Ta se najde vedno, kadar je daljša stavka. Ako stavka ni hitro končana in rudarji s svojimi družinami v stavki silno trpe, tedaj se išče grešnega kozla in ta se najde vedno v osebi predsednika in drugih odbornikov organizacije, dasiravno je več ali manj krivo tudi članstvo, kapitalistični način blagovne produkcije in distribucije, pa največ, da so razmere take kakršne so. Ze več kot dvajset let priporoča socialistično časopisje skoraj v vseh jezikih, ki se govore in pišejo v Združenih državah, da se morajo delavci organizirati politično kot razred in si izvoljevati politično moč ako žele obdržati izvojevane pridobitve na gospodarskem polju in si priboriti novih uspehov. Rudarji so tudi delavci. Ali so rudarji poslušali te nasvete? Ali so se organizirali politično kot delavski razred? Ako bi poslušali te nasvete, bi državna policija ne nastopala tako brutalno proti njim in njihovim družinam, kakor nastopa v sedanjih stavki. V pensilvanski legislaturi bi sedelo čedno število delavskih zastopnikov kot zakonodajcev in governor bi se pobrigal veliko bolj, da se stavka na pre-mogovem polju hitro izravna. Politična moč delavstva bi bila tako velika, da bi premogokopne družbe ne dobivale tako lahko sodnijskih prepovedi proti rudarjem. V kongresu bi bila preiskava o vzrokih stavke že zdavnaj pričela, ako bi delavci imeli trideset zastopnikov v kongresni zbornici mesto samo enega. Agitator, ki se ne upa teh rešnic povedati rudarjem v obraz, nima poštenih namenov, ampak njemu gre le za to, da na mesto Lewisa-ye kliče pride druga klika, h kateri pripada tudi on.

Na drugi glavni letni seji delničarske družbe Slovenaki dom, Inc., ki se je vršila 20. januarja, so bili za leta 1928 izvoljeni sledeči upravitelji (direktorji): Frank Leustik, Joe Matoh, Joe Vidmar, Ciril Muškatev, Frank X. Veranich, Anton Kamnikar, Jack Starina, John Reigel, Louis Rozman, Lovrenc Perko, Rozle Fon, Anton Vidmar, Math Kovačič, Frank Markec, Fany Kolenc, Lovro Mesarič, Victor Miško, Jera Delopst, Fr. Maroh, Joe Gorenšek in Anton Kastigar.

Na drugi glavni direktorski seji, ki se je vršila 17. februarja, so bili izvoljeni upravni odbor sledeči: Predsednik Frank Lustik, — 298 4th Ave; podpredsednik A. Kamnikar, 460 South Pierce St.; tajnik Joe Matoh, 675 Orchard St.; blagajnik Ciril Muškatev, 300 4th Ave.; zapisnikar Frank X. Veranich, 418 Reed St.

Nadzorni odbor: Joe Vidmar, Lovrenc Perko in Louis Rozman.

Gospodarski odbor: Anton Kastigar, Lovro Mesarič in Louis Rozman.

Joe Matoh, tajnik.

Komu smo dolžni pomagati? Woodward, Iowa. — Dan za dnem prihajajo dopisi iz raznih krajev, ki pojasnjujejo bedno stanje izprtih rudarjev. Človeka kar srce boli, ko čita, kaj se vse dogaja v bogati in svobodni de-želji. Vidi se tudi, da se naše ljudstvo odzivi na pomoč stavkarjem. Le čudno je, da iz Iowe ni nikakega glasu, da bi kje kaj storili za stavkarje, četudi tukajšnji rudniki obratujejo toliko, da se gibljejo. Nekaj je vendar bolje kot nič.

Je pač križ, ker je Bog ustvaril toliko vrst revežev na svetu. Imamo reveže, ki imajo vsega v izobilju, da jim čez glavo sega, pa še gledajo, da izvečejo iz ubogih delavcev do zadnje moči. K tej vrsti revežev spada tudi nenasična duhovščina, ki je ni sram, izveči bomo cente od reveža, mesto da bi mu še kakšen cent dala. Duhovščina ima samo to dobro lastnost, da zna delavce imenitno tolažiti z besedami, da naj le v Boga zaupajo, češ, da bodo že dobili plačilo po smrti nekje na onem svetu, seveda. Torej, ljudje božji, le v Boga zaupajte pa vam bo odleglo.

Duhovščina ima že od nekdaj to grdo navado, da tolaži morilce in druge zločince, ko jim da je zadnjo popotnico, za krstovo deželo s tem, da naj zaupajo v Boga, da jim on pomaga in olaj-

ša trpljenje, ko jih bo vrv boža-la okrog vrata.

Potem imamo tudi ljudi, ki spadajo med delavce, ki niso ne revni ne bogati, lastujejo eno ali dve hiši. Te vrste ljudje so takani reveži, da bi se najraje razjokali, tako nazarensko se sami sebi smilijo. Tem slede šele pravi reveži, v resnici potrebni pomoči izmed delavskih vrst. Nikakor ni pričakovati pomoči od bogatinov ali od duhovščine. Če bi se delavstvo zanašalo na te parazite, bi moralo gladu pomreti. Čitali smo, da je Rockefeller nski cerkvi daroval pol milijona dolarjev. Kdo je bil delež tega daru? Morda so kaj dobili verniki, ki hodijo molit v omenjeno mošejo, ali je dobilo kaj cerkveno zidovje, ki ne je in ne piše? Kaj še! Tisti sveti \$\$\$ so padli v požrešno malho duhovščine, da bo imela več veselja slepti ljudstvo s humbu-gom.

Duhovščina tudi skrbi, da nje-ni verniki ne hodijo s praznimi žepi v njih cerkve, kar je pogla-vitna stvar pri teh postavah. Samo da oni in njihove družab-nice prijetno žive, reveži pa naj ostanejo reveži do smrti, ako se popre ne spametujejo in ne spregledajo.

H koncu dopisa naj še ome-nim, da si nisem članica, le čita-teljica tega lista, da sem se na-menila pomagati ter olajšati ste-nje družini, ki potrebuje obleke in obuvila in ki je največja po-števila. Že delj časa zasledujem v Prosveti kaj aličnega. Svoje-časno je sicer nekaj podobnega bilo priobčenega v Prosveti, a ni bilo popolnega naslova navede-nega.

Pozdravljam zavedne čitatelji-ce in čitatelje! — Mary Supan.

Za zabavo in smeh.

Milwaukee, Wis. — Pričetak in zaključek maskerade sv. Jože-fov na 56. in National aviniji, West Allis, Wis.

Predpriprava seja. Matiček predlaga: "Vsi Jožeti v maska-re."

Predsednik: "Protestiram! Jo-žeti bomo imeli dovolj dela v dvorani."

Matiček ponovno predlaga Jo-žete v maskare in nekdo pod-pira predlog.

Začetni program v dvorani.

Predsednik: "Kje so delavni člani?"

Andrej: "Saj veš, da so vsi maskare."

Maskare vstopijo v dvorano. Sledi deljenje nagrad med ma-skarami.

Matiček: "Prva nagrada spa-da maskaram-Jožetom."

Predsednik: "Protestiram! Prvo nagrado dobe sv. Micks."

Predsednica sv. Mick podpira in pravi: "Vse nagrade bodo tu-kaj potrošile v pomoč društvene blagajne. Če ne bo dovolj, pa bo-mo še kaj dodale."

Podpora.

Matiček: "Vse jožaste maska-re gremo z drugo nagrado k ne-članu gostilničarju." Podpora.

Matiček v gostilni: "Prej pa ne gremo dam, dokler je nagra-de kaj."

Koncem konca so Jožeti imeli kar dve zabavi v enem večeru; eno vprid društvene blagajne, drugo vprid gostilničarju. Kateri so imeli prav, naj razsodi društvo samo.

Pravijo, da kritika je včasih potrebna. — Navadni opazovalec.

Zanimive vesti.

New Philadelphia, O. — Dne 14. februarja se je ponesrečil poznani rojak in predsednik društva "Enakopravnost" št. 484 SNPJ, po imenu John Ker-zišnik. Ponesrečil se je v rovu. Nanj se je vsulo veliko kamenja in ga popolnoma pokrilo ter mu zlomilo več reber, kar je še hu-jše pa je to, da mu je tudi zlo-milo hrbenico. Zdravniki pravi, da bo okrevlal, a da bo vzeo dol-ga časa. Upamo, da se okreva-nje uresniči. Ponesrečeni rojak se sedaj nahaja v tukajšnji U-nion bolnišnici. Je ves v gipau povit, od prsi do kolen. Trpi hu-de bolečine in vzdihuje po zdrav-ju.

Prizadeti rojak je oženjen; doma je iz Škofje Loke, star je 57 let in se nahaja v Ame-riki 26 let, preje pa je bil 5 let v Nemčiji. Že nad 30 let je kopal premog, pa se mu do-sedaj ni še nikdar nič pripetilo. Sedaj bi ga pa kmalu na mestu

ubilo. Sreča je bila, da je drugi delavec prišel na pomoč ter ga rešil izpod kamenja.

Rojaki, ki niste pri podpornih društvih, pristopite takoj. Roja-ku Kržišniku pa želimo vsi in društvo skorajšnjega okreva-nja.

Dne 8. februarja se je zgodaj zjutraj pripetila tragedija, ko je William Herrons, star 41 let in oženjen, umoril sestro njego-ve soproge, Violo May, staro 23 let, katero je iz svoje hiše spremljal na dom, kjer je slu-la že 5 let. Mesto da bi jo pel-jal domov, pa je zavil z avtom iz mesta ter jo umoril kakine tri milje od tu. Truplo je nato vrgel v reko Tuscorawas. Go-spodinja je po polnoči poklicala sestro umorjeno, da kje je Viola. Mrs. Herrons je takoj videla, da tudi njenega moža še ni nazaj, ki je peljal z avtom sestro dom-ov. Obveščena je bila policija.

Morilec je med tem šel na ne-ko farmo, se tam privezal moč-no k nekemu drevesu in pričel vpiti na pomoč. Ko so prišli na pomoč, se je jokal in lagal, da sta ga napadla dva neznanca ter privezala k drevesu. Violo in avto pa da sta odpeljala. Pozne-je pa je po 24 urah v ječi pri-znal, da je on morilec Violo, ka-tare truplo še sedaj niso našli, daši ga iščejo že 14 dni v reki. Morilec ni povedal vrokta za u-mor in se bo šele potem izvede-lo, ko bodo našli truplo.

Delavce razmere v teh kra-jih so na splošno slabe. V rovih se dela komaj polovico časa, to-varne pa obratujejo malo bolj-še. Zato se pa tudi delo težko dobi, kakor je pač navada v zim-skem času. Pozdrav vsem! — Michael Flaheer.

Zahvala gasilnega društva.

Odbor prostovoljnega gasilnega društva je sklenil na svoji seji dne 2. febr. 1928, da se najprejše zahvali za nabrane darove rojakom v Ame-riki. Nabrali jih je naš avesti tova-riš in nabiralac med svojimi rojaki in prijatelji, Anton Ribich, 928 Al-labama Ave., Sheboygan, Wis., za na-še preprotno in navedeno koristno društvo, da si po možnosti čimprej nabavimo motorno brigolino.

Prošnjo je naš prijatelj razumel in razumel so je vsi naši dobrotniki, ki so bili toliko poštvovalni, da so pri-spevali sres nepriznane lepo vo-to, kar nam vsem članom društva daje temvisti pogum za nevršeno delo, ki nas še čaka pri tem težav-nem začetku, da si nabavimo brigali-no in izpopolnimo potrebno orodje. Vse pa hočemo tako urediti, da bi v razmisli odgovarjalo želji ljudstva v času tozadavne neresce.

Prejeli smo naslednje pismo na naše Prostovoljno gasilno društvo dne 29. jan. 1928 v zvezi \$112, ki jih je nabral in odpisal naš avesti pri-jatelj in nabiralac. Kakor v plamu sporoča, so darovali sledeči naši do-brotniki:

Jo \$5: J. Susha, J. Susha, J. Susha, F. Stancar, J. Kocjan in F. Zavrh; po \$2: A. Ribich, J. Urajnar, F. Go-renc, A. Pavlič, J. Povaj, J. Kotnik, C. Planinšek, F. Progar in F. Stru-pek; F. Babič 75c. Po \$1: L. Flor-jančič, F. Kastelic, A. Cvetan, F. Bovan, J. Robek, M. Kordasch, J. Strojinec, J. Fortuna, A. Smrke, A. Lustik, J. Dragan, A. Skrube, F. Sta-rič, L. Klančar, F. Kos, J. Mrvar, J. Zelencik, F. Zupančič, J. Blazich, A. Zore, E. Zore, F. Fale, J. Babič, F. Susha, F. Fiere, A. Starich, J. Sta-rih, J. Dragan, A. Zupanec, M. Zore, F. Bovan, F. Saje, J. Saban, F. Go-renc, G. Kranoshek, F. Grdenc, J. Sa-banc, M. Dragan, J. Grndič, A. Florjan, F. Remlak, J. Zore, L. Maj-cen, M. Mekak, J. Resel, F. Pikel in L. Letina; M. Bovan \$1.50. Po 50c: F. Bajkovič, J. Cvetan, M. Progar, F. Saje, J. Erzen, J. Jakovec, M. Dra-gan, A. Erte, L. Debelak, J. Zorman, M. Dragan, L. Kobal, C. Weiss, F. Weiss, J. Miklič, M. Blazich, J. Vi-rant, A. Supan, K. Chuk. Po 25c: A. Ilaš, J. Zore, M. Penko, J. Zore, A. Čehacek, M. Knodl, A. Golobit, A. Tomšič, J. Napotnik, J. Zoren, F. Tratar, N. Klančar in J. Jeraj.

Dalje so darovali: F. Modje 50c, J. Vršay \$1, Matilda Skrinar 50c, Joe Kovacic 50c, Anton Lindich \$1, F. Ribich \$1, Anton Starich \$1. Skupaj \$112.

Vse denar se gotovo porabi za na-kup motorne brigaline in gasilnega orodja. Odbor in vsi člani društva se vsem našim darovalcem najlepše zahvaljujemo za lepo vato.

Vse dobrotnike bomo vpisali v članako knjigo, ki bo vedno z na-mi kot nezbrisana priča, da so bili prvi naši dobrotniki in pomočni us-tanoviteli našega društva, ki jih hoč-mo imeti za vedno in trajnem spo-minu.

Vse one naše rojake in rojakinje širom Amerike, ki imajo še kaj srca do stare domače grude, prosimo, če jim kolikaj njih razmere dopušča-jo, naj nam prislojijo na pomoč s pre-stovoljnimi prispevki, ki niso dosa-daj še nič darovali, da bi, če mogoče še v prihodnje zbrali kakšno vato za v pomoč našemu društvu.

Sprejmite naš najprejše pozdrav in zahvalo!

Za odbor: Fane Piškur, načelnik, Ant. Marč, tajnik.

PONDELJEK, 27. FEBRUARJA.

**BARIKADE**

Vest iz Rusije.

Riga (iga, iga!) — Iz Moskve je prišla cenzurirana vest, da je v sovjetski guberniji Hercegovini velika lakota. Pravzaprav ta lakota traja že nekaj let, ampak prokleta boljševiška cenzura je zamolčala situacijo do danes. U-pamo, da se vest zdaj razširi po vsem neruskem svetu in da bodo ljudje znali, kakšna lumparija se godi na Ruskem. Pomagajte!

Največja, bogami!

Ce je Amerika največja, če je najbogatejša, če ima največ ka-pitala, če ima največ "železni-moč", zakaj bi ne imela največ je mornarica? Zakaj? Povej, Henry! — Cicero Bas.

Z vzhodnoevropskega polja.

Prvi stavkar (viha nos): Kaj pa je to? Ali so dihurji kje v bližini?

Drugi stavkar: "Najbrž bo ljubljanska arajca, katero je zdaj oblekla alavna žena iz Nef-sa.—Mož z batom.

Kolekta za štrajkarje.

Kolekta za štrajkujoče advo-kate in mešnarje ni dosti pri-nesla. Apelliram na butlegarje, naj ne stikajo sra. Roka roko umiva.—Nick Lopata.

Kabinetsna kriza.

V Jugoslaviji bo kmalu zmanjkalo Srbov za predsedni-štvo vlade. Potem šele pride kri-za...

Nepravilno razdeljeno.

Nekaj za Barikade:

Nace, zakaj ne deliš pravi-vo? Zakaj ne daš več nam, ki smo najbolj potrebni podpore? Mi imamo svoj "haus" in dva avta. Boljši Studebaker za tri-na-jst sto je za svetek, plebejska Fordova liza je pa za petek. Ko-maj se vzdržujemo, da ne gre-mo med črne ovce.

Torej, Nace, zapomni si in drugi se zglašaj najprvo pri nas — in ne pri onih, ki imajo veli-ke družine in nimajo kaj djati v usta, za nameček pa imajo še bolezen in žape, suha kot Sahara. —Maynardska Robida.

Tudi podpora.

Ko so po vzhodnem Ohiu de-lili revnim otrokom podporo, je učitelj vprašal nekega šolarčka kaj bi on rad. "Ostriženje las," je bil kratek odgovor.—Atila.

Širokova filozofija.

Stari Kolina je rekel: "Vsi pesniki so abnormalni ljudje. Jaz nisem pesnik, niti ni moj sin."

SENATORJI VIDELI TRPLJE-NJE RUDARJEV.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Pri tem je ostalo.

Senator Wheeler je potem za-hteval vpogled v plačilne knji-ge. Stavkokazi so plačani dva-krat mesečno. V knjigi so bi-li vsote: zaslužek \$37.52, dolg — \$9.40; zaslužek \$34.55, dolg — \$7.40; zaslužek \$18.55, dolg \$18.20; zaslužek \$15.98, dolg \$20.21 itd. — Nekateri detajli dolgov so bili: kompan. zdrav-nik \$3.67, premarog 4.29 in kom-panijaka prodajalnica \$34.98. V seznamu, ki so ga senatorji skrutinirali, so bila imena 32 zamorcev in petih belokožcev.

Kasneje je odsek posetil kom-panijaka prodajalnice in tam je pregledal knjige in izpraševal nameščence.

Senatorji so se seznanili tudi s premogovno in železarsko po-litiko, ki terorizira stavkarje. Pittsburgh Coal kompanija ima 110 tih policijotov. Odsek je za-slišal enega načelnikov, sarten-tacijah, ki je rekel, da ima o-blast aretirati vsako osebo v vsakem kraju v okraju ne glede na to, kaj je oseba naredila. Na vprašanje, komu poroča o are-tacijah, je Akers povedal, da samo premogovski kompaniji. Državnim oblastem ni odgovor-en!

Unijski piket (stavkovni stra-žnik) Jim Dinsdale je povedal senatorjem, kake zverine so ti policaji, ki so nominalno — po nekem starem zakonu — pod komando governorja, toda naj-ti in plačani so od kompanij. Večidel so pijani in potem izri-vajo stavkarje na boj.

**CLANI IN DRUŠTVA SNJP.**

Na rokah imamo še nekaj Zapisknikov 8. Redne konvencije SNJP in ker je sedaj prišla razprava o pravilih SNJP za bodočo konvencijo, je zelo ugodna prilika, da si nabavite in anglešč. Kdor nam pošlje list v polni ali skrajni, mu pošljemo v zaplnik. Pišite na: Knjižnica Matica SNJP, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELO TUDI VSA USTRENA POJASNILA